

[Undervisnings- og forskningsministeren]

der aldeles ensidigt gik ud over eleverne. Det kan være den gråd, der som den græske katarsis ligefrem kan føre til nyttige tiltag i den kommende tid. I hvert fald er det altid godt at starte med at begræde tilstandene; så kan man måske forbedre dem derefter. Men jeg har nu ikke så stort håb om det, når det gælder hr. Aage Frandsen.

Der var et spørgsmål i første omgang stillet af hr. Aage Frandsen. Han spurgte: Hvorfor ikke kræve, at man skal gå 1 år på skole, før man går i gang med det 2-årige forløb? Sådant er det jo i dag, fordi vi i dag har et obligatorisk 1-års basisår på adskillige områder. Det er jo ikke alle basisår, det er obligatorisk for, men det er rigtigt, at for dem, der går på htx, har det været helt fast, at man først havde et basisår. Men det ligger jo i ændringen af hele erhvervsuddannelsesordningen, at nu kan man altså slippe for – eller spare, eller hvad man vil kalde det – de første 20 uger. Det vil ikke være rimeligt at lave om på det, det ville være svært at finde en begrundelse for det. Lad os tænke os en elev, som har gennemført de sidste 20 uger, fordi det nu er blevet muligt at gå direkte ind på de sidste 20 uger. Med hvilken ret skulle vi sige til den elev: Du kan ikke som dine kolleger i de tidligere år gå lige ind på htx; du skal vente ½ år først? Det er svært at forklare, så det er ganske enkelt forklaringen.

Så vil jeg sige til hr. Klaus Hækkerup, at sådan som han her sagde det, kan jeg tilslutte mig ordene om misforholdet mellem udgiftsudviklingen i erhvervsuddannelserne og i det, jeg vil kalde de kommunale uddannelser, nemlig gymnasiet og folkeskolen. Det er et aldeles utåleligt misforhold, og jeg anmoder hr. Klaus Hækkerup og hans parti om at hjælpe mig med at rette op på det. Jeg er rede.

(Kort bemærkning).

Klaus Hækkerup (S):

Jeg vil bare gøre den interessante observation, at den forbrødring, vi i den forrige sag så mellem regeringen og SF, åbenbart nu skal give sig udslag i fælles gråd i denne sag.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Jeg delte slet ikke ministerens trang til at græde. Ministeren skal stå ved sine handlinger,

og det var ministerens handling helt tilbage i 1982.

Med hensyn til, hvor lang uddannelsesstiden skal være for htx-eleverne, synes jeg da alligevel, at det må være et problem. Nu siger man, at man kan klare den del, som er den studieforberedende uddannelse, et halvt år hurtigere, samtidig med at man indfører højniveaufag, som må kræve tilsvarende mere, og det skal man altså klare på 2½ år og ikke 3 år.

Baggrunden for, at man har valgt denne model, er vel, at man vil stille unge, der har en første skoleperiode, lige med unge, der har en uddannelsesaftale. Og så er spørgsmålet: Forventer ministeren, at der er unge, der starter med en uddannelsesaftale og derefter anden skoleperiode, som vil vælge htx-uddannelsen? Det er vel den lighed, man har taget hensyn til, men er der nogen unge, der vil vælge den vej? Og er det ikke for meget hensyn at tage til denne efter alt at dømme forholdsvis lille gruppe og dermed gøre uddannelsen ringere?

Undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder):

Hvis der ikke er nogen, der vælger det, så er det jo ikke noget problem, men hvis der er nogle, som pludselig ombestemmer sig og brænder for at komme på htx, så bliver det altså svært at begrunde, at de i modsætning til deres forgængere på samme stadium i uddannelsen for nogle år siden ikke kan komme på htx.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

11) Første behandling af lovforslag nr. L 203:

Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen. (Afbureaukratisering, deregulering m.v., herunder regler om frit skolevalg).

Af undervisnings- og forskningsministeren (Ole Vig Jensen, fg.).
(Fremsat 14/3 90).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Pernille Forchhammer (S):

I august på det store Sorø-møde lovede undervisnings- og forskningsministeren udtrykkeligt skolefolk og journalister fra hele landet, at der ikke ville komme nye væsentlige ændringer af folkeskolen, før erfaringerne fra de mange udviklingsforsøg er opsamlet, sådan at de kan danne baggrund for en samlet debat om en ny folkeskolereform.

Forslaget i dag forsøges solgt under overskrifter som »afbureaukratisering, deregulering, forenkling« m.m., men rummer i virkeligheden derudover væsentlige uddannelsespolitiske ændringer, som vi i Socialdemokratiet er både undrende og afvisende over for. Vi forstår simpelt hen ikke årsagen til, at dette forslag ikke kan afvente en samlet diskussion af folkeskolen, medmindre ministeren spiller unfair play og forsøger på forhånd at luske egne ideer igennem.

Vi er først og fremmest modstandere af, at der nu åbnes mulighed for, at andre grupper end læreruddannede foretager undervisning i folkeskolen. For os at se vil både musik- og fysikundervisningen miste værdi, hvis ikke den sker med udgangspunkt i elevernes erfaringer og i en eller anden form for sammenhæng med den øvrige undervisning. Begge dele fordrer et vist kendskab til eleverne og til skolens dagligdag og til det bestemte håndværk at undervise børn.

Og det er bestemt ikke det samme som at undervise i ungdomsskolen eller højskolen, for ikke at tale om gymnasiet eller andet. Folk, der kommer udefra, har naturligvis en væsentlig værdi i undervisningen, så længe det bidrag, de kommer med, kobles sammen med elevernes øvrige undervisning.

Af den offentlige debat har vi fået det indtryk, at ministeren begrundet forslaget med, at lærernes kvalifikationer er for ringe. Jamen det mener vi ministeren kan gøre noget ved gennem den revision af læreruddannelsen, som er planlagt i den nærmeste fremtid, og ikke ved at

hive gulvtæppet væk under folkeskolen og dens lærere.

Selv om den supplerende undervisning nok kunne være en diskussion værd, bør den absolut ses i sammenhæng med specialundervisning og normalundervisningsbegrebet, med skole-hjem-samarbejdet og ikke mindst med det temmelig reducerede timetal til undervisning i specielt matematik og dansk.

Under udviklingsprogrammet kører forsøg med alle disse punkter, og vi vil ikke være med til, at vi spreder undervisningsmidlerne yderligere, før det er nærmere analyseret, hvor vi opnår det bedste samlede resultat.

At fjerne kravet om det praktiske og kunstneriske element i valgfagene forekommer ligeledes unødvendigt få år før en reform, hvor valgfag måske slet ikke vil få den placering, de i dag har, ligesom det vil skubbe unødigt til den balance, der er skabt mellem teoretiske og praktiske fag i folkeskolen.

Socialdemokratiet mener, at forældrene i dag har rig mulighed for frit at vælge, hvilken skole deres børn skal gå på, og opfatter forslaget som et ideologisk forsøg på i en tid med fallende børnetal at fremprovokere en konkurrence mellem skolerne på profilen. Det bryder med tanken om skolen som et lokalt kulturcenter og stiller de svagere elever ringere. For det er selvfølgelig ikke dem, der bliver kamp om.

Muligheden for ophævelse af kilometergrænserne ved anvisning af et sikkert stisystem ser for os ud til at være et rent spareforslag, og vi vil gerne i udvalget have belyst, hvor store besparelser det kan komme til at betyde i kommunerne.

Det er vores opfattelse, at uanset cykelstiens kvalitet er der en grænse for, hvor mange kilometer vi kan forpligte f.eks. en 10-årig til at cykle hver dag, og for os at se er den nuværende grænse på 6 km for 10-årige faktisk rimelig.

Vi er utilfredse med, at ministerens ansvar for at følge udviklingen på skolefritidsområdet falder bort, og vi deler ikke ministerens opfattelse, at den gennemførte undersøgelse af området er en garant for et kvalificeret tilbud lokalt.

Vi er uforstående over for, hvorfor det sidste kvalitetskrav i lovens ord, om leg og beskæftigelse, nu pludselig er faldet bort. For os at se er skolefritidsordningerne nu, hvad lovgivning angår, reduceret til en opbevaringsplads for børnene.

[Pernille Forchhammer]

Folkeskolerne har i dag nok at gøre med at få de nye skolebestyrelser i gang. Jeg synes, de fortjener en chance til det, ligesom jeg mener, vi skylder de mange aktive i udviklingsprogrammet og den samlede folkeskole, at vi ikke i dag begynder at reformere delelementer af skolen få år før en samlet reform.

Vi håber, at ministeren ikke vil foretage sådanne ændringer med få stemmers overvægt. Skolen kan simpelt hen ikke holde til en kamp mellem politiske blokke i dansk politik, og vi opfordrer derfor ministeren til at sørge for, at folkeskolepolitikken også på det her punkt bliver vedtaget i bred enighed i Folketinget.

Merete Aarup (KF):

Den konservative gruppe kan tilslutte sig undervisningsministerens lovforslag om forenkling i folkeskolen og om, at kommunerne får mere selvbestemmelse.

Netop i disse år, hvor kommunerne prøver at tilpasse budgetterne til det faldende børnetal, er det vigtigt, at lovgivningen ændres, så kommunerne bliver mere manøvredegytge.

Det foreslås, at bestemmelserne om elevernes maksimale timetal ophæves, og at kommunerne kan tilrettelægge undervisningen mere fleksibelt. Samtidig skal det være muligt med ekstraundervisning i enkelte fag, f.eks. lektiehjælp, og det ser vi som noget positivt, for det er noget, der kan gives en overgang.

Den daglige mødetid for 1. og 3. klasse ophæves, men børnehaveklaserne må ikke have mere end 5 timer daglig.

Bemærkningerne om, at der ikke er tale om ændringer af undervisningsbegrebet, tilslutter vi os, men jeg vil godt sige, at vi i Det Konservative Folkeparti fortsat har forslaget om tidligere skolestart med i vores debatoplæg om skolen i fremtiden, som vi jo har gjort os nogle tanker om på vores landsrådsmøde.

Med hensyn til edb som obligatorisk emne finder vi det godt, at kommunerne selv afgør, i hvilke fag edb skal indgå, og at det bliver muligt at oprette det som valgfag.

Debatten om skolegrænser, skolevalg og kommunegrænser vil altid foregå. I et levende samfund vil debatten gå, og det vil også blive en følelsesladet debat. Kommunerne kan vælge at indføre frit skolevalg eller en skoledistriktsordning. Børnene sikres altså at blive optaget i en lokal skole. Det bliver så opgaven for skolen at

tage stilling til de elever, der søger en anden skole end distriktsskolen. Men med det faldende børnetal vil der måske inden for skolerne ligefrem blive konkurrence om, hvem der kan tilbyde den bedste undervisning og de bedste aktiviteter omkring skolens liv. Vi mener, det kan gavne eleverne, at der bliver en vis form for konkurrence.

I grænsetilfælde – her tænker jeg på, at børn søger over kommunegrænsen – bør kommunerne blive enige om en fornuftig løsning for det enkelte barn.

Vi må erkende, at der inden for folkeskoleområdet selvfølgelig er nogle problemer med at få lærerskematimeforbruget og elevantallet til at passe sammen.

Nu har skolevejen i mange år optaget både forældre og kommuner meget, og den dyre skolebusordning er en stor post på et skolebudget. Mange kommuner har udbygget stinettet og anlagt mange cykelstier, og derfor er det foreslåede stk. 2 i § 25 godt, fordi det giver kommunerne mulighed for, at stinet og cykelstier kan anvendes af skolebørnene til og fra skole, på samme måde som børnene jo bruger de skolestier og cykelstier, der er, når de skal til deres fritidsaktiviteter.

Med hensyn til skolefritidsordningen, som vinder frem både i store og i små kommuner, har nogle mindre kommuner problemer med de større dagplejebørn, både med placering og med udfordringerne. Vi finder det derfor udmærket, at kommunen får mulighed for at tilbyde børn, fra de er 4 år og 10 måneder, en plads i skolefritidsordningen.

Så vil jeg godt sige, at selv om der rundt omkring i landet kan forekomme arbejdsløse folkeskolelærere, så mener vi i den konservative gruppe, at det skal være muligt for kommunerne at ansætte personer med særlige kvalifikationer til at undervise i enkelte fag såsom formning, hjemkundskab, håndarbejde, svømning, musik og fysik. Jeg mener, det er vigtigt at se på de faglige kvalifikationer, så børnene modtager undervisning af folk med faglig viden, men selvfølgelig skal en generel undervisningskompetence fortsat være folkeskolelæreruddannelse.

Den konservative gruppe anbefaler lovforslaget til velvillig behandling i udvalget.

(Kort bemærkning).

Pernille Forchhammer (S):

Jeg vil bare kort spørge fru Merete Aarup, om ikke fru Merete Aarup mener, at den supplerende undervisning bør ses i sammenhæng med de problemer, vi ser med det øgede behov for specialundervisning, med normalundervisningsbegrebet, med et øget skole-hjem-samarbejde og ikke mindst med de problemer, vi har med et temmelig reduceret timetal i matematik og dansk.

(Kort bemærkning).

Merete Aarup (KF):

Der står ikke noget sted i loven, at man ikke kan vurdere alle disse ting, når man vil give ekstraundervisning.

Det er sådan, at man i skolen med forældre-samarbejde, med specialundervisning, med specialpædagogisk bistand kan vurdere i hvert enkelt tilfælde, hvad der skal sættes ind af ekstraundervisning. Når man ophæver maksimumstimetallene, får kommunerne fri mulighed for at give det antal timer, de gerne vil give, og lave nogle budgetter og gøre, hvad de har lyst til, og så er der da mulighed for at lægge tingene til rette på en god måde. Dette lovforslag afskærer i hvert fald ikke den mulighed. Det giver en mulighed mere.

(Kort bemærkning).

Pia Dahl (FP):

Det er til fru Pernille Forchhammers bemærkninger om, at der er et stigende behov for specialundervisning.

Jeg vil spørge Socialdemokratiet, om ikke det snart var på tide, at man for at hjælpe de svage elever, altså alle dem, der har behov for specialundervisning, ser at komme i gang med at få afskaffet enhedsskoleprincippet og ligeprincippet, således at de bogligt stærke og specielt de bogligt svage elever vil have en chance for at blive undervist på et niveau, som svarer til deres evner.

(Kort bemærkning).

Pernille Forchhammer (S):

Nu tror jeg ikke, fru Pia Dahl og jeg har den samme opfattelse af, hvad der gavner de bogligt stærke og de bogligt svage elever.

Jo, vi mener det er vigtigt, at vi får diskuteret, hvordan vi får tilgodeset også de svage elever i folkeskolen. Men vi mener først og fremmest, det er et spørgsmål om at tilgodese dem i normalundervisningen, før vi begynder at etablere et utal af specialundervisningsveje, hvad vi også ser den supplerende undervisning som et forsøg på.

Det foregår der nogle forsøg med rundt omkring, som har nogle spændende resultater, som vi mener man bør afvente, før man åbner endnu en dør på det her område, sådan at vi kan få en prioritering – vi har jo ikke uanede ressourcer, heller ikke på det her område – herindefra af, hvordan vi får det bedste resultat af den særundervisning eller specialundervisning eller supplerende undervisning, som vi tilbyder ud over normalundervisningen.

(Kort bemærkning).

Pia Dahl (FP):

Når fru Pernille Forchhammer taler om normalundervisningen, så lyser det ud af fru Pernille Forchhammer, at hun vist aldrig nogen sinde har prøvet at få en klasse til at fungere, hvor nogle er på et højt niveau og andre er på et lavt niveau. Begge parter må have det rigtig kedeligt, og det bliver de facto grå leverpostej. Det må selv Socialdemokratiet kunne indse.

Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Vi er tilbage ved ordførerrækken.

Hanne Thanning Jacobsen (SF):

Imens vi afventer afslutningen og evalueringen af det 4-årige udviklingsprogram for folkeskolen og Læreruddannelsesudvalgets forslag til ændring af læreruddannelsen, står vi i dag med nye ændringer af folkeskoleloven, som for SF at se griber ind i begge disse forhold.

Fra de første skolefritidsordninger skød op i begyndelsen af 1980'erne, har SF efterlyst et regelsæt med minimumskrav til lokaler, vedrørende personalets uddannelse og indflydelse, vedrørende forældreindflydelse osv. osv. SF var derfor imod den udskydelse af revisionen indtil dette folketingsår. Folketinget vedtog i 1987. Vi står så nu med en undersøgelse, hvis talmateriale for os at se bekræfter nødvendigheden af en regelfastsættelse.

[Hanne Thanning Jacobsen]

Vores næste indvending mod dette lovfor-
slag gælder forslagene om supplerende under-
visning, og det ser jeg i sammenhæng med æn-
dringen af »skolepsykologisk undersøgelse« til
»pædagogisk-psykologisk rådgivning«. Hvor-
for skal der ske en yderligere differentiering af
eleverne? Denne hjælp, som skolerne indtil nu
har søgt at tilgodese via den samlede pulje til
specialundervisning, er udført af lærere med
særlig uddannelse, og den pulje skal nu deles
med andre lærergrupper.

Det virker specielt besynderligt på baggrund
af de meldinger, der netop i disse dage udgår
fra ministeriet, om, at engelskundervisningen i
folkeskolen er for dårlig, fordi lærere med eng-
elsk som linjefag ikke kan komme til at under-
vise i faget.

På specialundervisningsområdet findes en
gruppe lærere, som har dygtiggjort sig på netop
dette område, og når det ses i sammenhæng
med forslaget om, at personer med, som det
hedder, særlige kvalifikationer skal kunne an-
sættes varigt i folkeskolen, bliver forvirringen
total.

Ministeren har i den offentlige debat begrun-
det dette forslag med mangel på fysik- og kemi-
lærere og har en formodning om, at f.eks. inge-
niører vil påtage sig denne undervisning. I SF
mener vi, at mange lærere med netop disse fag
som linjefag er blandt dem, der i de senere år er
søgt ud i den private sektor på grund af de bed-
re løn- og arbejdsvilkår dér.

Løsningen på mangelen på lærere på disse
fagområder er selvfølgelig at satse på at efter-
uddanne nogle af de seminarieuddannede læ-
rere, der er truet af afskedigelse i de kommende
år.

Kombinationen af forslaget om forskellige
valgmuligheder for at danne skoledistrikter,
altså med frit skolevalg, plus indskrænkningen
ved at bruge lokalplanproceduren for nedlæg-
gelse af skoler, bliver styringsinstrumentet for
kommunalbestyrelserne med hensyn til folke-
skolens planlægning i de kommende år.

Jeg tror, at friheden for forældre bliver illu-
sorisk. Og der bliver i hvert fald et sammenstød
mellem lovgivningen og en eventuel principbe-
slutning fra en kommunalbestyrelses side om
bevarelse af alle skoler. Dermed bliver denne
del af forslaget for mig at se et udtryk for en
centralt styret decentralisering.

Som det fjerde punkt vil jeg omtale indførel-
se af edb som obligatorisk emne. Jeg finder det
besynderligt at gøre et undervisningsmiddel til
et undervisningsindhold som § 6-emne. Det gør
man dog hverken med skrivemaskinen eller vi-
deoen. Jeg er enig i, at edb i langt højere grad
bør integreres i de enkelte fag og i alle fag, så
det er fremgangsmåden, jeg finder forkert.

Edb bør fremhæves som et nødvendigt ar-
bejdsredskab i de forskellige fags læseplaner og
undervisningsvejledninger. På den måde de-
centraliseres beslutningen i et vist omfang ud til
den enkelte kommune, som dog er den, der må
yde de merbevillinger, som vi tror at maskiner,
software samt lærerefteruddannelse vil koste,
hvis integrationen skal lykkes.

Forslaget om at forhøje kilometergrænserne
for elever fra fjerde klasse og opefter får mig til
at spørge mig selv og ministeren og hans em-
bedsmænd, om de har så dårlig en erindring
om, hvordan en 9-årig føler sig på en vinter-
mørk skolevej.

Det sidste, jeg kan nå at nævne, er mulighe-
den for at indføre boglige fag som valgfag. Det
er for mig at se med til at bogliggøre undervis-
ningen på de ældste klassetrin. Valgfag er prak-
tisk-musiske fag, og en sådan ændring bør ikke
sniges ind ad bagdøren. Dermed tages der hul
på den indholdsreform, som vi troede der var
flertal for at vente med. Den debat bør vente, til
udviklingsprogrammet er færdigt og evalueret,
således at skolen får arbejdsro. Den har hårdt
brug for det.

Inge Dahl-Sørensen (V):

Undervisningsministerens forslag til æn-
dring af folkeskoleloven kan vi i Venstre fuldt
ud tilslutte os. Det er positivt, når teser om de-
centralisering, øget selvbestemmelse, øget flek-
sibilitet og en øget brugerindflydelse vinder
indpas, som de har gjort det i folkeskolen.

Vi har nu skolebestyrelser, der har fået vidt-
gående beføjelser, og med ministerens forslag
styrkes skolebestyrelserne på en række nye om-
råder. De får yderligere muligheder for at præ-
ge den skole, de er valgt som bestyrelse for. Den
høje valgdeltagelse ved valgene viste, at foræl-
drene meget gerne vil have en sådan indflydel-
se.

Skolefritidsordningen skal ikke længere ad-
ministreres efter ministeriets holdninger, men
efter de synspunkter, den enkelte skole og kom-

[Inge Dahl-Sørensen]

mune finder rigtigst netop for dem. En sådan decentralisering går vi stærkt ind for i Venstre. Man får herved en bedre mulighed for at føre en mere fleksibel daginstitutionspolitik indrettet efter de behov og de midler, der er til rådighed i den enkelte kommune. Der er oftest ledig kapacitet på skolerne, som kan udnyttes til at afskaffe eventuelle ventelister. Det er en hel årgang børn, der nu kan komme ind i skolefritidsordningen og dermed ud af børnehaverne.

Endvidere vil overgangen for førskolebørn blive lettere ved en sådan ordning, og søskende vil få bedre mulighed for at være sammen efter skoletid. Det giver alt i alt en bedre hverdag for børn og forældre.

Venstre ser også meget positivt på, at man letter adgangen for skolerne til at tilbyde valgfag og gøre edb obligatorisk. En positivliste at arbejde ud fra er nu engang bedre end at skulle have snærende bånd at arbejde under. Igen fremmer det skolebestyrelsernes mulighed for selvbestemmelse og engagement.

Som noget nyt og meget positivt gives der nu mulighed for at tilbyde den enkelte elev ekstraundervisning. Tidligere skulle eleverne vurderes af en psykolog, før ekstraundervisning kunne tilbydes. Nu kan skolelederen træffe beslutning sammen med lærere og forældre. Det betyder, at en elev nu ikke længere føler sig sat i bås eller sat uden for klassen, hvis ekstraundervisning skønnes nødvendig i en kortere eller længere periode.

Den megen debat, der har været om den delvise ophævelse af folkeskolelærernes monopol på undervisning i folkeskolen, står vi i vid udstrækning uforstående over for.

For det første er det jo blot en valgmulighed, skolerne har. For det andet må det vel være positivt, at skolerne fremover kan ansætte præcis den person, de vurderer har de bedste faglige og pædagogiske kvalifikationer, uanset om vedkommende er seminarieuddannet eller ej. Det skal nu engang være undervisningens kvalitet og børnenes tarv, der er afgørende.

Det er positivt, at kommunerne nu får mulighed for at ombytte dyr skolebuskørsel med anlæg af cykelstier til skolerne. Disse cykelstier er også til glæde for børnene, når de skal til deres fritidsinteresser uden for skoletiden, ligesom også andre borgere i kommunerne har gavn af investeringen.

I Venstre så vi gerne, at skoledistrikterne kommunerne imellem blev helt ophævet. Dette lovforslag åbner imidlertid kun mulighed for at ophæve distrikterne inden for den enkelte kommune. Vi er dog tilfredse med, at kommunerne får mulighed for at indføre et sådant frit skolevalg, og at forældrene får ret til at sætte barnet i den skole, de finder bedst.

Sørensen er jo i frisk erindring. Dette lovforslag afhjælper desværre ikke Sørensen's problem, men jeg håber, at lovens politiske signal må få de to kommuner til at finde en løsning, således at såvel den aktuelle sag som fremtidige sager kan løses på forstandig vis.

Med disse bemærkninger tilslutter Venstre sig fuldt ud ministerens forslag.

(Kort bemærkning).

Hanne Thanning Jacobsen (SF):

Så fik vi med rene ord Venstres tilståelse, eller hvad jeg skal kalde det: Skolefritidsordningernes mulighed for at optage mindreårige børn indføres, for at de skal erstatte børnehaverne.

Jeg vil gerne fastslå, at for mig at se er pasning af børn under den almindelige skolealder et daginstitutionsspørgsmål og ikke et skolefritidsordningsspørgsmål. Skolefritidsordningen bør forbeholdes elever, der er indskrevet i skolen, så der gives mulighed for sammenhæng imellem skolevirksomheden og skolefritidsordningen.

Vi har diskuteret helhedsskole meget, og jeg synes, at forslaget om, at børn, som er så små, skal gå sammen med 10-års-børn, er en meget ubehagelig tanke, og når jeg så føjer til, at den undersøgelse, vi har set, ikke virker særlig overbevisende, så synes jeg, det er vigtigt, at vi får slået fast, at det ikke er et pasningssted, ej heller en skolefritidsordning.

Jeg vil lige nævne, at jeg forstår ikke, at man ikke kan se, at en læreruddannelse er et håndværk som andre håndværk. Der er nogle, der har lært det, har fået deres svendebrev, om jeg så må sige, i det. Der er ikke andre i dette land, der har en pædagogisk uddannelse af den længde. Derfor forstår jeg ikke, at man mener, at man ud fra begrebet særlige kvalifikationer kan finde andre faggrupper, som er så pædagogisk velfunderede, som lærere, seminarieuddannede, er i kraft af deres uddannelse.

(Kort bemærkning).

Pernille Forchhammer (S):

Fru Inge Dahl-Sørensen nævnte, at det var hensigten med det her forslag, at en hel generation af børn fra daginstitutionerne nu kunne flyttes over i skolefritidsordningerne.

Jeg vil i den forbindelse gerne spørge, hvordan det enkelte barns rettigheder og forældrenes frie valgmuligheder spiller ind her. Får forældrene en fri valgmulighed til at vælge, at barnet bliver i daginstitutionen, og kan det ikke tvangsforflyttes til en skolefritidsordning? Kan forældrene sige nej til en plads i en skolefritidsordning, fordi de ikke mener, at pasningen bør foregå på skolepræmisser, men på børnehavepræmisser, hvis man kan tale om det på den måde? Kan de sige nej og så forvente at få et institutionstilbud i de normale daginstitutioner?

Så vil jeg også godt spørge Venstres ordfører, hvor langt hun mener det er rimeligt at børnene i f.eks. 10-års-alderen cykler hver vej, uanset cykelstiens kvalitet.

Og så vil jeg gerne spørge, hvad det er, der er galt med folkeskolelærerne i dag, som ikke kan reguleres ved den kommende revision af folkeskolelæreruddannelsen, som ligger fremme til debat på ministerens bord.

(Kort bemærkning).

Inge Dahl-Sørensen (V):

Fru Hanne Thanning Jacobsen, som havde bekymringer, når børn i forskellig alder skulle være sammen, vil jeg da gerne minde om, at i familierne har man altså ikke alle børnene i samme alder. Og yderligere har vi integrerede institutioner, hvor jeg tror, det er givtigt for børn, at der både er nogle, der er yngre, og nogle, der er ældre. Det giver dog trods alt et indhold i det barns hverdag.

Og så vil jeg gerne sige, at det altså er et tilbud. Der står ingen steder, at det er en tvang. Det er et tilbud til den enkelte familie. Jeg vil også tro, at der er familier, der vil synes, det er rart, at de ikke skal hente børn 2-3 forskellige steder, men kan gøre det ét sted, og at søskende er sammen.

Så kom vi ind på cykelstier. Det er stadig væk også et tilbud. Der står ikke nogen steder, at nu skal man altså anlægge cykelstier. Hvis ikke man anlægger cykelstier og vejen ikke er sikker, så fortsætter skolebuskørslen.

Så talte fru Pernille Forchhammer om folkeskolelærere. Der er intet galt med vores folkeskolelærere. Men vi har set, at en god religionslærer, et almindeligt menneske, kunne fortælle om religion. Vi har også set, at undervisning i hjemkundskab kunne varetages af uddannet personale, som ikke var læreruddannet. Så det er kun det. Der står heller ingen steder, at sådan skal det være; det er også et tilbud.

(Kort bemærkning).

Hanne Thanning Jacobsen (SF):

Nu ville jeg ønske, fru Inge Dahl-Sørensen, at enhver skolefritidsordning fungerede som en familie, men antallet af medlemmer i skolefritidsordningen må unægtelig siges at være noget større. Når jeg tager den oversigt, der er udarbejdet af ministeriet, kan jeg se, at der endog er nogle med op til 200 medlemmer af familien. Så jeg tror ikke, sammenligningen holder.

(Kort bemærkning).

Pernille Forchhammer (S):

Fru Inge Dahl-Sørensen siger så flot, at det med at udvide kilometergrænserne eller afskaffe dem, eller hvordan man nu vælger at gøre det, er et tilbud. Ja, det er et tilbud til kommunerne om at spare penge på det her område.

Hvis de har etableret gode cykelstier, er det et tilbud om, at de kan spare penge på skolebussen. Men det er ikke et tilbud til den enkelte familie, som måske pludselig står uden mulighed for skolebus og dermed står i det valg, at de enten selv skal bringe deres barn hen på skolen, før de møder på arbejde, og hente det, efter at de har fået fri fra arbejde, eller at barnet i 10-års-alderen skal cykle måske 8-9-10 kilometer hver vej.

(Kort bemærkning).

Merete Aarup (KF):

Må jeg ikke godt sige til fru Pernille Forchhammer, at det er ikke, fordi kommunerne skal spare penge, men kommunerne har nogle økonomiske problemer, og ved at give kommunerne noget elastik i hele deres planlægning kan man sørge for, at der er penge til undervisningen og ikke til en masse andre ting.

Her giver man altså mulighed for, at kommunerne inden for budgetterne kan prioritere sådan, at de sparer på skolekørsel i nogle områ-

[Merete Aarup]

der ved, at de har cykelstier og gangstinet, og hvad det ellers er, frem for at de skal sige: Jamen så går det ud over undervisningstiden og lærertimetallet.

Jeg synes, det må være rimeligt, at man giver nogle muligheder, sådan at de i kommunerne kan planlægge den undervisning og de undervisningstilbud og de tilbud i det hele taget, de vil give børnene. Det gør man ikke, når man herindefra lovgivningsmæssigt sætter så stramme regler op, at der ikke er nogen fleksibilitet.

Derfor mener jeg, det er vigtigt, at kommunerne får lejlighed til selv at tilrettelægge det bedste tilbud for børnene.

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Fru Pernille Forchhammer har ordet for en kort bemærkning, og så går vi tilbage til ordførrækken.

(Kort bemærkning).

Pernille Forchhammer (S):

Vi kan godt være enige om, at det er en god idé, at kommunerne får en vis elastik, så de kan planlægge og prioritere ud fra lokale behov, men det drejer sig også herinde om at få sat et retsprincip, lægge nogle rettigheder for det enkelte menneske, sådan at der ikke bliver foretaget overgreb, eller hvad man ellers skal kalde det.

Derfor spørger jeg regeringen: Hvor langt mener regeringen at et barn i 10-års-alderen kan cykle på en sikker cykelsti hele vejen hele året efter dette lovforslag?

Jeg synes, regeringen skulle tage og stå ved sin sparepolitik i stedet for at komme med alle disse omsvøbsforklaringer.

Pia Dahl (FP):

Det er så vidunderligt at følge specielt Socialdemokrater og SF'ere, når de ikke på noget tidspunkt viser den ringeste tiltro til alle de mange Socialdemokrater og SF'ere, der sidder rundt om i kommunalbestyrelserne. Det er altså dem, der nu får en mulighed for at træffe nogle afgørelser, som børnene og borgerne kan være tjent med. Det lægger vi op til på nuværende tidspunkt med dette forslag. Det er mig en gåde, at man overhovedet ikke tror på disse folk, der sidder derude og nu skal tage stilling. Vi skal ikke til at tage stilling til, hvor langt et

barn kan tåle at cykle. De kan sagtens finde ud af derude, om det er forsvarligt eller det ikke er. Jeg synes, det er en totalt uforståelig diskussion.

Fru Hanne Thanning Jacobsen sagde oven i købet, at det var katastrofalt, at børn på 4 år skulle være sammen med børn på 10 år. Altså i århundreder har børn i forskellige aldre leget sammen, og det tror jeg nok de store på 10 år har god menneskelig gavn af, lige så vel som de små på 4 år kan lære en hel bunke af dem på 10 år.

Med hensyn til skolefritidsordningen vil jeg da også lægge vægt på, at de er 4 år og 10 måneder, de er altså lige knap 5 år, og de kan begynde at gå i børnehaveklasse, hvis forældrene ellers ønsker det. Hvorfor skulle de ikke kunne være i skolefritidsordningen? Det kan vi i hvert fald i Fremskridtspartiet overhovedet ikke se der skulle være noget til hinder for.

Jeg var glad for at høre, at De Konservative lægger vægt på, at de har stående i deres program – det er noget nyt – tidligere skolestart, som vi også har diskuteret på Sorømødet, tidligere engelskundervisning, og vi siger også tidligere tyskundervisning. Vi har bare fra Fremskridtspartiet dertil at sige: Jamen så lad os da komme i gang. Jeg tror, at vi i det hele taget sagtens kan samle et flertal for at komme i krig med de ting. Det har stået i Fremskridtspartiets program i alle de år, Fremskridtspartiet har eksisteret.

Jeg var også glad for at høre, at Venstres holdning er, at de helst så det, som vi kalder et helt og holdent frit skolevalg, hvor kommunegrænserne også i den forstand blev ophævet. Det kan vi kun tilslutte os i Fremskridtspartiet.

Vi er også glade for i forslaget at se, at der kan gives lektiehjælp, at man ikke skal degraderes ved nødvendigvis at gå til specialundervisning, og at forældrene nu også kan få en mulighed for at blive taget med på råd.

Vi kan naturligvis også tilslutte os, at ikkelærerruddannede kan ansættes i folkeskolen. Vi finder, at det er bedre at blive undervist i engelsk af en englænder eller en, der måske har boet i England i adskillige år, end en læreruddannet, der måske taler det, vi kalder for skoleengelsk. Jeg tror, børnene har godt af at høre musikken i sproget, det er den måde, de lærer det på. Det samme gælder musikpædagoger og lad os sige ingeniører, som kan undervise på fornuftig måde i det fag, de nu er ekspert i.

[Pia Dahl]

Samlet skal jeg sige, og det kan man vel også nok forstå, at vi helhjertet støtter ministerens forslag.

(Kort bemærkning).

Hanne Thanning Jacobsen (SF):

To korte bemærkninger til fru Pia Dahl.

Jeg er slet ikke bekymret for de steder, hvor S og SF har flertal. Det er kommuner af en ganske anden slags, jeg er bekymret for.

Og min anden bemærkning skal gå på, at jeg ikke har talt om det katastrofale i, at børn fra 4 år og 10 måneder og børn op til 10 år skal være sammen. Jeg talte om, at de ikke var at betragte som en familie – og det var det udtryk, fru Inge Dahl-Sørensen brugte – når de kunne være op til 200 sammen i en ordning.

Marianne Jelved (RV):

Dette lovforslag er så den sidste del af de forenklinger, der har været drøftet tidligere. Det blev faktisk aftalt sidste gang, vi havde folkeskoleloven til behandling, da det gjaldt styrelsesloven, at disse punkter blev taget ud og udsat til denne folketingssamling.

Intentionerne i lovforslaget er ganske klare og ganske enkle. Intentionerne er nemlig at give flere muligheder til skolerne for lokale løsninger. Der har været nævnt særlige områder i loven, og dem skal jeg også gerne kommentere.

Først spørgsmålet om ikkelæreruddannede som undervisere. Det kan man allerede i dag, og det kan man også ifølge dette lovforslag, hvis der dokumenteres relevante kvalifikationer. Hvis man ansættes som timelærer, forudsætter det også undervisningserfaring eller anden pædagogisk baggrund. Beslutningen om sådan ansættelse ligger helt og holdent på den enkelte skole, det er skolebestyrelsen, der indstiller til kommunalbestyrelsen, hvem der skal ansættes. I øvrigt svarer dette forslag helt og holdent til Det Radikale Venstres uddannelsespolitiske program.

Så gives der mulighed for, at elever kan få mere undervisning, hvis de har behov for det. Det kaldes midlertidig faglig støtte. Det er det, vi som pædagoger kalder differentiering i tid, og der bliver med dette lovforslag flere strenge at spille på. Det Radikale Venstre har faktisk tillid til, at dette kan forvaltes ganske fornuftigt på skolerne af dem, der har det nærmeste kendskab til den enkelte elev.

Så er der skolevejene. Hvor der er sikre skoleveje eller stisystemer, får kommunerne mulighed for ved konkrete vurderinger af de lokale forhold at forhøje den normale kilometergrænse for elever i 4.-10. klasse. Her har vi i Det Radikale Venstre også en grundlæggende tillid til, at de lokale vurderinger foretages på et fornuftigt grundlag.

Vi er også meget tilfredse med, at der hermed ligger et incitament til at skabe sikre stisystemer, som der jo er brug for uden for skolebuskørslernes køretider. Vi tror, at skolebestyrelser, forældre, skolen som helhed kan vurdere dette helt ansvarligt, og der er ikke tale om bloktilskudsreduktioner eller lignende ved denne paragraf.

Valgfagsrækken udvides. I dag skal skoler, der ønsker andre valgfag end dem, der er nævnt i loven, søge om dispensation i ministeriet. Dette forenkles ved, at ministeren udarbejder en oversigt over, hvilke emner og fag der vil kunne tilbydes eleverne ud over det, der er nævnt. Det synes vi er en rimelig forenkling.

Så er der skoledistrikterne. Her gives kommunerne mulighed for at vælge, om skoledistrikter skal være gældende for fordeling af børnene, eller om der skal være større valgmuligheder, men kommunalbestyrelsens overordnede økonomiske retningslinier skal sætte grænserne. Der er altså mulighed for at styre fordelingen af børnene inden for en ansvarlig skoleplanlægning. Det overlader vi ganske trygt til kommunalbestyrelsen.

Der er andre mindre ændringer, som jeg ikke skal komme ind på, men jeg skal anbefale lovforslaget varmt og tilsige støtte til et konstruktivt og fordomsfrit udvalgsarbejde.

Jette Pors (CD):

Ja, afbureaukratisering og decentralisering – suk hjerte, men brist ikke.

I bemærkningerne tales der igen om at imødekomme lokale ønsker og behov. Sesam luk dig op! Det lyder vældig fint og fremsynet, men jeg må endnu en gang sige, at folkeskolen ikke er hver enkelt kommunes ejendom, som den kan fylde indhold i efter egen smag. CD kan ikke en bloc købe et sådant argument.

Folkeskolen er samfundets tilbud – og jeg understreger samfundets – om undervisning, og det er derfor også samfundet, og det vil sige Folketinget, der skal være med til at fastsætte

[Jette Pors]

rammerne for både valg af fag og fagenes faglige indhold. Vi er derfor skeptiske med hensyn til, at ministeren skal frasige sig retten til at styre udbudene af valgfag til fordel for de enkelte kommuner. Det bør styres centralt.

Det andet punkt, vi ikke har det så godt med, er forslaget om at stramme betingelserne omkring befordringen af børnene. Der kan da være noget rigtigt i at sige, at store elever godt kan cykle på sikre veje, men det er altså ikke et spørgsmål om at opføre skolevejene i kilometertal, som det har været debatteret i dag. Når vi taler om skoleveje, så taler vi færdselssikkerhed, og farlige veje kan findes i storbyer såvel som i yderdistrikter. Sådan som lovforslaget er formuleret, er jeg lidt bekymret for, at vejen måske bliver banet for, at ministeren om nogle år kan skære yderligere ned, og hvor ender vi så? Det er måske en bekymring uden hold i, men jeg har den.

CD vil som sagt ikke være med til at udsætte små elever for om nogle år ikke at kunne komme sikkert i skole. Jeg støtter også det synspunkt, at de 9- og 10-årige, der skal frem og tilbage til skolefritidsordninger, og hvad det nu kan være, oftest er dem, der er i farezonen.

Før nylig støttede CD ministeren, da der skulle træffes nogle ubehagelige beslutninger omkring skolenedlæggelserne, men vi betingede os allerede da, at der ikke blev rørt ved skolebusserne, og det må vi fastholde i dag. Vi ønsker simpelt hen dette punkt ud af lovforslaget.

Når det er sagt, så behøver jeg ikke at gå i detaljer om alt det, der også er blevet debatteret i dag. Jeg vil fastholde de to punkter, jeg har taget udgangspunkt i, om valgfagene og skolebusserne, og så kan jeg slutte med at tilkendegive, at vi stiller os positivt til resten af lovforslaget.

(Kort bemærkning).

Pernille Forchhammer (S):

Den var til fru Marianne Jelved, men formanden var mig for hurtig før.

Jeg vil gerne spørge fru Marianne Jelved, hvad det er for en aftale, der er indgået mellem hvem om, at de punkter, som vi i dag behandler, skulle udskydes til denne samling. Vi var som Socialdemokrater med til at acceptere, at spørgsmålet om skoledistrikter og frit skolevalg blev udskudt, men de øvrige punkter har vi ikke tidligere været præsenteret for, og vi var med i skolestyrelsesforliget.

Jeg vil også godt spørge fru Marianne Jelved, om hun deler fru Pia Dahls opfattelse af, at tilbud om supplerende undervisning er starten på en deling af folkeskolen for de svage elever og de stærke elever, sådan at vi ikke får den mudrede leverpostej midt imellem.

Så er jeg glad for at høre, at pengene for skolebusserne ikke skal hentes hjem over bloktilskuddet, men hvordan harmonerer det med regeringens nyeste udspil med papiret fra Sauntehus, hvor man opererer med, at de besparelser, som findes på folkeskolen i kommunerne, skal hentes hjem over bloktilskuddet, sådan at man kan finansiere de mange nye uddannelsespladser?

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

Der var tale om mellem forligspartierne om skolestyrelsesloven, at resten af Lotzudvalgets betænkningforslag om forenklinger på skoleområdet skulle vente. Der tales altså om de forslag, der kom fra Lotzudvalget.

Jeg er ikke enig med Fremskridtspartiets ordfører om deling af skolen. Allerede i dag er det sådan, at man uden indstilling gennem skolepsykolog osv. kan give børn specialundervisning i op til 3 måneder. Det her er sådan set det samme, man giver bare en frihedsgrad, selvfølgelig inden for det samme timetal. Der er ikke noget nyt i det, det er en anden måde at bruge timerne på.

Jeg har lagt mærke til, at Socialdemokratiet har sagt, at man kunne bruge den demografiske besparelse til anden form for uddannelse. Det er noget i den retning, regeringen har tænkt at finansiering kan ske ved, og som står i regeringens for nylig offentliggjorte forslag om aktivering og uddannelse. Det har intet med det her at gøre.

(Kort bemærkning).

Pia Dahl (FP):

Det kan godt være, jeg tager fejl, men plejer Socialdemokratiet ikke altid at udråbe sig selv som et arbejderparti? Jeg forstår faktisk på Socialdemokratiets ordfører, at man egentlig ikke synes, at det er fint nok at uddanne de unge mennesker til en eller anden form for håndværk. Nogle er gode til sløjd i skolen, og nogle er gode til gymnastik, mens de ikke er særlig

[Pia Dahl]

gode til den højere litteratur. Jeg synes ikke, det klæder Socialdemokratiet at have den holdning.

Jeg vil søreme håbe, at såvel regeringspartierne som andre også vil give børnene en mulighed for at vise, hvad de er gode til, og ikke lide det ene nederlag efter det andet. Det er det, der ligger i det. Derfor går Fremskridtspartiet i allerhøjeste grad ind for, at eleverne allerede på et tidligt tidspunkt bliver delt, således at de har en fair chance. Alt andet er faktisk asocialt og ikke særlig pænt mod dem, der ikke er særlig bogligt velbegavede.

Lysholm Christensen (KRF):

Forenkling og deregulering er nogle af hovedordene i dette lovforslag, og det er et godt og rigtigt princip.

Jeg skal knytte nogle få kommentarer til nogle af de enkelte hovedafsnit i lovforslaget. Vi er ikke lige positive over for det hele.

Jeg starter med skolefritidsordningerne, hvor vi nu synes, det er en udmærket ting, at man sænker aldersgrænsen lidt. Her tænker jeg bl.a. på områder, hvor man ikke har mulighed for andre pasningsordninger eller børnehaver. Der er måske nogle børn, som herved får en mulighed, de ellers ikke ville have.

Når det gælder spørgsmålet om kommunens mulighed for at indføre valgfag uden at skulle søge om dispensation, så finder vi også, det er udmærket, at man lægger det ud til kommunal afgørelse.

Tiden er jo løbet fra edb som et specielt valgfag, og det er naturligt, at det indgår i den obligatoriske undervisning. Teknikkens fremskridt er væsentlige på dette punkt, og disse edb-maskiner har fået en helt anden funktion, end de havde bare for nogle få år siden.

Men så er der lige det med frit skolevalg. For at tage det positive i den sammenhæng kan vi heller ikke have noget imod frit skolevalg, som det er skitseret.

Det blev sagt om lærerqualifikationerne, at man allerede nu kan ansætte lærere, som ikke har læreruddannelse. Det er jo rigtigt, og derfor må jeg sige: Jamen hvorfor så lave en konfrontation – for sådan opfatter jeg det faktisk – på dette punkt? Hvorfor begynde at lave om på dette, når ændringen ikke er større, end tilfældet er? Jeg mener ikke, at det er særlig klogt at begynde at pille netop ved dette punkt i en tid,

hvor vi har mange ledige lærere, som vi kunne give en omskoling til at klare de fag, som vi har mangel på lærere til. Så netop dette punkt kan jeg ikke se nogen særlig begrundelse for at tage med i denne omgang. Det kunne sagtens vente, til vi skal have en gennemgribende ændring af folkeskolen senere; så kan man jo se, hvordan sagerne stiller sig til den tid. Det kan godt være, der stadig væk vil være problemer i at få det lavet om. Men det er en meget lille ændring, som jeg ikke kan se nogen begrundelse for.

Så er der cykelstierne. Jeg tror, man i bysamfundene tænker meget i det her med stisystemer. Ude i landdistrikterne, hvor man har de lange vejstrækninger, er der vel ikke nogen, der forestiller sig, at kommunerne pludselig vil lave cykelstier langs de lange vejstrækninger ude på landet, og jeg mener heller ikke, kommunerne har penge til det på nuværende tidspunkt. Jeg har ikke så voldsomt megen tro på, at specielt landdistrikterne vil få løst dette problem med dette lovforslag. Det kan være udmærket, at man i byområder får udført stisystemer, men hvor skal pengene komme fra? Jeg er bekymret ved de sparsommelige kommuner, især i landdistrikterne, som vil finde en begrundelse for at skære ned, men ikke opfylder lovens forpligtelse til stisystemer.

Til sidst vil jeg sige, at vi har en flot tradition for at gennemføre lovgivning om folkeskolen med bredt politisk flertal, og derfor synes jeg, det er meget betænkeligt, at der nu er lagt op til at lave disse ændringer med et snævert flertal. I hvert fald mangler den ene side af folketings salen, så vidt jeg kan høre. Derfor må vi fra Kristeligt Folkepartis side sige, at vi er yderst betænkelige ved at levere de sidste stemmer til gennemførelse af dette lovforslag.

Jeg ved ikke, om der skulle være en mulighed for at trække nogle af elementerne ud af lovforslaget og så få strikket et bredt flertal sammen alligevel. Det skal jeg ikke blande mig i, men hermed er ideen givet. Vi har altså betænkeligheder på nogle punkter, og kan vi finde et bredt flertal, så er vi til at snakke med. Men vi er yderst betænkelige ved at bære det her igennem med et snævert flertal.

(Kort bemærkning).

Marianne Jøved (RV):

Jeg bliver lidt bekymret, når Kristeligt Folkepartis ordfører taler om skolevejene i landdi-

[Marianne Jelved]

strikerne og er bekymret for kommunerne, som mangler penge og ikke vil opfylde lovens krav osv. Jeg tager det for givet, at kommunerne opfylder lovens krav, og hvis der er et landdistrikt med den type veje, som hr. Lysholm Christensen nævner, så vil kommunalbestyrelsen selvfølgelig ikke gøre den slags ting. Det er jo nu engang skolens leder, der konkret skal vurdere, om det er rimeligt.

Jeg har meget vanskeligt ved at forstå, at folketingsmedlemmer i den grad nærer mistillid til deres egne politiske kolleger ude i kommunerne, politikere, der er valgt på de samme partiers lister, som er repræsenteret herinde. Det undrer mig, og jeg synes, det er trist.

Så vil jeg sigé omkring det sidste, der blev sagt om det brede flertal, at nu er loven førstebehandlet, og skulle vi så ikke lade grundlovens ånd virke og lade udvalgsarbejdet gå i gang og forhandle os til et resultat i stedet for på forhånd at låse os fast i alle mulige mærkelige retninger? Det synes jeg er trist.

(Kort bemærkning).

Pernille Forchhammer (S):

Det sidste kan jeg være meget enig med fru Marianne Jelved i. En førstebehandling er jo til, at man opridses sine synspunkter, og så kan vi under udvalgsbehandlingen forhåbentlig nå frem til en form for enighed. Det vil vi i hvert fald stille os velvillige over for.

Det, der kaldte mig herop, var spørgsmålet om mistillid til kommunerne eller ikke mistillid til kommunerne. Det, vi føler man gør med denne lovgivning, er, at vi svækker kravene herindefra og dermed er med til at legalisere, at man gennemfører nogle besparelser ude omkring, og det er dermed os, som er med til at slække på kravene og give kommunerne mulighed for at gennemføre besparelser, som for os at se går ud over det enkelte barns retssikkerhed.

(Kort bemærkning).

Hanne Thanning Jacobsen (SF):

Det sker heldigvis ofte, at nogen uden for Christianborgs tykke mure reagerer, når de ser et lovforslag, og lige præcis om dette område har Folketingets partier fået et meget engageret brev fra en far, som bekræfter det, hr. Lysholm Christensen siger. I tyndt befolkede landområ-

der er der en utrolig angst hos forældre på grund af mælkebiler og anden stor, tung transport, og man kan ikke forestille sig, at disse kommuner overhovedet vil være økonomisk i stand til i områder, som er utrolig tyndt befolket, at anlægge de stier, som flertallet herinde åbenbart har forventninger om.

Jeg er selvfølgelig som alle andre glad for det, når vi får sådanne meget konkrete udgangspunkter som oplæg til en lovbehandling, og jeg synes vedkommende far og hr. Lysholm Christensen har ret i at pege på disse områder.

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

Det er til fru Pernille Forchhammer, der siger, at når vi slækker på kravene herinde, så sker der muligvis noget kedeligt ude omkring. Det er altså hele ideen med decentralisering, at man giver nogle rammer, nogle valgmuligheder. Alt andet har ikke noget med decentralisering at gøre. Jeg har forstået, at Socialdemokratiet også mener, at der skal ske en større decentralisering og lægges større ansvar og kompetence længere ud, så man involverer borgerne i de lokale beslutninger. Det er det, det handler om, det her. Men når vi kommer til de konkrete ting, så er Socialdemokratiet langt, langt væk fra de flotte ord i principprogrammerne. Det synes jeg er skuffende. Jeg er faktisk temmelig skuffet.

Til fru Hanne Thanning Jacobsen må jeg sige, at hvis de tyndt befolkede områder ikke har råd til stier og der kører store mælkebiler og alt muligt andet, så må de ikke lade være med at give buskørsel. Sådan er loven indrettet, så det giver sig selv. Der er ingen problemer i det. Jeg har en usvækkelig tillid til, at ansvar ansvarliggør, og at voksne mennesker uden for Christiansborg kan træffe mindst lige så gode beslutninger, som vi kan herinde. Nogle gange tror jeg endda, de kan træffe bedre beslutninger end dem, vi træffer.

(Kort bemærkning).

Lysholm Christensen (KRF):

Min bemærkning går særlig til fru Marianne Jelved, og det gælder udtrykket, at »kommunerne vil opfylde de krav, som loven foreskriver«. Det var vist mig, der brugte det udtryk. Nu er de krav, som kommunerne skal opfylde,

[Lysholm Christensen]

ikke særlig klart beskrevet i loven, og jeg må egentlig korrigerer mig selv, for det er et spørgsmål, om de krav i det hele taget står der.

Hvad er en cykelvej? Der står »stisystem eller cykelvej« – en cykelvej kan vel også være en ganske almindelig vej – og det skal hvile på en konkret rimelighedsbetragtning. Der er altså mulighed for fortolkning. Jeg må sige, jeg er stadig væk bekymret for de børn, der skal cykle langt ude på de små veje. At børnene i byområder skal køre et par kilometer længere, har jeg såmænd ikke så ondt af. Hvis bare vejen er sikker og der er stier, de kan køre på, så kan det være sundt og godt.

Men bekymringen, som vi møder ude omkring hos folk, går på de lange vejstrækninger, hvor de møder de store biler, og det er så dér, den sparsommelige kommune meget nemt kan finde på at skære buskørslen væk.

(Kort bemærkning).

Pia Dahl (FP):

Jeg ville såmænd blot anbefale fru Hanne Thanning Jacobsen at læse lovforslaget lidt mere intensivt, specielt punkt 20, hvor der jo netop står klart og tydeligt, at hvis kommunen kan anvise et stisystem eller en cykelvej, så kan kommunalbestyrelsen beslutte osv. Det er jo netop for at undgå problemet med de store mælkebiler, som fru Hanne Thanning Jacobsen ser i sine fantasier. Jeg tror, vi skal passe meget på ikke at se spøgelse, hvor der reelt ikke er nogen spøgelser.

(Kort bemærkning).

Pernille Forchhammer (S):

For Socialdemokratiet har decentralisering ikke nogen positiv betydning, hvis det bliver brugt til på nemmeste måde at få andre til at tage ansvaret for de besparelser, som skal gennemføres i vores samfund. Decentralisering er nødt til at hænge sammen med en balance med det enkelte menneskes retssikkerhed. Ellers synes vi i Socialdemokratiet ikke, at det kan bruges til ret meget.

For ligesom at bakke op om det, som CD's ordfører sagde på et tidspunkt om trafikikkerhed, kunne vi da godt tænke os at vide, om man, inden man lavede dette forslag, har gjort sig nogen overvejelser om statistikken for trafikdrab for børn i den alder. Det er vores opfat-

telse, at det netop er blandt skolebørn og det netop er, når de skal til skole og til deres fritidsaktiviteter, at de bliver udsat for trafikuheld. Hvis vi ikke kan få svaret i dag, så er det i hvert fald noget, som vi vil bore videre i i Uddannelsesudvalget.

(Kort bemærkning).

Jette Pors (CD):

Jeg lod mig drille af fru Marianne Jelved. Jeg vil godt lige sige til fru Marianne Jelved, at det kan altså også være en fordom at være fordomsfri sådan bare blankt. I decentralisering ligger der, at hver kommune selv skal bestemme. Men mig bekendt er der altså forskellig partisammensætning fra kommune til kommune.

Med hensyn til dette, at vi ikke skal stå her og tilkendegive, hvad vi mener, så mener jeg, fru Marianne Jelved er helt galt på den. Her er netop rette tid og sted for at tilkendegive holdninger. Om andre så opfatter dem fordomsfulde eller fordomsfri, det er jo op til hver enkelt, men meget af det, der blev sagt i fru Marianne Jelveds sidste indlæg, var for mig at se skolelestersnak.

Decentralisering for decentraliseringens skyld er i hvert fald ikke CD. Vi vil stadig væk holde fast på, at valgfagene skal styres herindefra, og det vil jeg da bede ministeren om at kommentere. Men det mener vi, og det skal siges.

(Kort bemærkning).

Mette Aarup (KF):

Jeg vil til hr. Lysholm Christensen sige, at § 25, stk. 1, stadig væk vil bestå. Der står, at kommunen skal sørge for befordring mellem skole og hjem i 2 grupper af tilfælde. Dette falder jo ikke ud af lovgivningen. Men det nye stykke vedrører tilfælde, hvor kommunen kan anvise stisystem eller cykelvej. Det er jo ikke noget helt nyt, man laver. De gamle stykker i § 25 består. Derfor behøver man ikke at være så bekymret for, at man ikke i kommunerne skal opfylde de krav, som er lovfæstet her.

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Den sidste korte bemærkning i denne runde til fru Marianne Jelved, og så er det ministeren, der får ordet.

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

Jeg kan få fornemmelsen af, at decentralisering er godt nok, hvis de, der får større ansvar og kompetence, træffer de såkaldt rigtige beslutninger, dvs. de beslutninger, som de, der har decentraliseret, mener er de rigtige beslutninger.

Sådan synes vi ikke i Det Radikale Venstre. Der tror vi faktisk på, at vi får et bedre folkestyre og et bedre samfund ved at give flere mennesker del i den politiske beslutningsproces på mange niveauer. Og der er faktisk ikke tale om besparelser i denne her situation.

Jeg vil bare til slut sige: Der er altså meget store forskelle på de forskellige skoleområder i dette land, selv om landet er lille. Derfor er der også brug for flere løsningsmuligheder, hvis man skal have troen på, at man også kan træffe beslutninger uden for dette steds mure.

Undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder):

Jeg skal forsøge ikke at forlænge debatten. Men tillad et par ord om, hvad det drejer sig om!

Jeg synes, fru Marianne Jelved har ret i, at dette til syvende og sidst er et lovforslag, der handler om, at nu bør vi acceptere, at kommunalbestyrelsesmedlemmer gennemgående er lige så børnevenlige og ansvarlige som folketingsmedlemmer. Det er til syvende og sidst det, samtlige bestemmelser drejer sig om, måske med undtagelse af én, og det er den, der vedrører edb som obligatorisk emne. Der ligger der et påbud, men ellers drejer det sig alt sammen om at give en lille mulighed, som man ikke har i dag. F.eks. skolefritidsordningerne, vi fjerner en bemyndigelse, og vi fjerner en revisionsbestemmelse. Så er kommunernes dispositionsfrihed sikret. Endvidere åbner vi mulighed for, at skolefritidsordningen også kan åbnes for børn, som kunne være sendt i skole, men som af en eller anden grund ikke er det.

Når det gælder valgfag, så gør vi det muligt, at ministeren laver en positivliste og skriver: De valgfag kan man tilbyde. Man behøver altså ikke i hvert enkelt tilfælde sende brun konvolut ind med ansøgning og få ministerens stempel. Der er en mulighed.

Når det gælder ekstraundervisning, er der tale om, at man giver kommunerne en mulighed,

som de ikke har i dag. Det er ikke revolutionerende, men det er noget, der dog kunne danne nyt spor ved at skabe en mellemting imellem specialundervisning og normalundervisning, mulighed for større hensyntagen til børn, der simpelt hen har brug for lidt ekstra tid til dansk f.eks.

Når det gælder skoledistrikter, bliver der mulighed for at tilbyde forældrene et helt frit skolevalg, hvis kommunerne ønsker det. Og dertil er der så en lille ny rettighed, nemlig at hvis man ønsker sit barn i en bestemt skole, og hvis det ikke koster noget, og hvis skolen siger, det er i orden, og ikke vil have penge for det, så har man krav på det. Jamen hvem kan have noget imod det?

Og når det gælder befordring, er der tale om en mulighed for at flytte penge fra busser til cykelstier, hvis man lokalt synes, det er fornuftigt. Det er sikkert ufornuftigt masser af steder, men enkelte steder kunne det være fornuftigt at foretage en sådan omprioritering. Og det samme gælder den nye mulighed, der foreslås, for at man ikke er tvunget til ved enhver lejlighed at fyre en musikpædagog eller en anden ikkelæreruddannet. For det er jo det, det drejer sig om; i dag er man tvunget til i enhver situation at afskedige vedkommende, også selv om man måske slet ikke skal reducere lærerstaben. Lad os sige, at man på en skole har 15 ledige timer. Dem skal man slå op. Og så er der derudover en musikpædagog, der har 10 timer. Så er man i dag tvunget til at slå alle 25 timer op. Og når der så kommer en lærer, så skal musikpædagogen ud. Det er dette, at man i dag er tvunget til i enhver situation at betragte den ikkeuddannede som en retsløs kaste, som uden hensyn til, om vedkommende er den eneste på skolen, der kan undervise i musik, skal ud. Det er det, det drejer sig om. Der er ingen, der tvinges til noget som helst.

I dag er man tvunget til at behandle vedkommende som et B-menneske, der i enhver situation uden hensyn til børnene skal ud først. Det er kun det, der pilles ved, for man kan jo allerede i dag ansætte faglærere. Det er ikke noget nyt, men i dag skal de ved enhver lejlighed automatisk ud først – også selv om man slet ikke behøver reducere lærerstaben ved den pågældende skole. Det er det fundamentale, så det ville jeg bare lige sige sådan stille og roligt.

[Undervisnings- og forskningsministeren]

Der er tydeligt nok klart flertal for det hele med undtagelse af 2 punkter, og det er med hensyn til valgfag og til cykelstier, som CD tog afstand fra. Jeg tror ikke, at CD's ordfører på dette punkt er helt klar over, at det jo ikke drejer sig om, at ministeren afgiver nogen bemyndigelse.

Det drejer sig om, at man i stedet for at skulle godkende hvert enkelt tilfælde kan sige generelt: Alle skoler, der ønsker det, kan tilbyde edb som valgfag – indtil 1993 f.eks. Det er faktisk det, jeg bl.a. havde tænkt mig at bruge denne bemyndigelse til.

Nu er der jo på dette punkt vistnok et overordentlig stort flertal, idet vistnok alle partier undtagen CD synes, det er en god idé. Man lad os dog få talt sammen om det. Lad os dog se, om ikke disse skiftende flertal kunne ende med at blive et bredt sammenstrøket flertal, hvor vi bøjer os lidt imod hinanden.

Cykelstier. Ja, jeg synes altså, at det er en god og progressiv idé, og sundhedsministeren støtter den. Men kan det laves på en anden måde, sådan at der skabes sikkerhed for alle de medlemmer, der frygter disse grusomme kommunalbestyrelsesmedlemmer, der slet ikke tænker på 10-årige børn i vinterkulde, så at vi kan få en garanti mod deres nedrige tankegange? Ja, hvis man ønsker en sådan garanti mod sådanne frygtelige kommunalbestyrelsesmedlemmer, så lad os da lave en eller anden garanti! Det kan vi da godt. Lad os tale om det.

Jeg vil meget gerne have bredt flertal, men jeg indrømmer, at sådan som tingene udviklede sig, da fru Pernille Forchhammer kom ind i forhandlingerne, er det muligvis lidt vanskeligt at få bredt flertal. Fru Pernille Forchhammer elsker forbud og vil have garantier for alt, og kommunalt selvstyre er hende en vederstyggelighed. Typen kendes. Der er en hel perlekæde, kongerække, af socialdemokratiske socialpolitiske ordførere, som har haft det synspunkt.

Det kedelige er, hvis denne tænkning nu trænger ind på undervisningsområdet, hvor vi, da vi lavede skolestyrelsesloven, jo havde en helt anden tankegang. Jeg ville ønske, at også Socialdemokratiet nu finder ud af, hvad for en linje man egentlig vil køre, for dette forslag er i smukkeste overensstemmelse med lovforslaget om skolestyrelsesloven. Og det er helt meningsløst at stemme for skolestyrelsesloven og så ikke stemme for dette lovforslag, som hele vejen

igennem drejer sig om at give nogle små muligheder hist og her.

(Kort bemærkning).

Jette Pors (CD):

Jeg må tage afstand, hvis man opfatter det, som om jeg har tillagt kommunalbestyrelsesmedlemmer nedrige tanker. Det har jeg aldeles ikke, og hvis nogen har opfattet det sådan, så vil jeg bede dem om at revidere deres opfattelse.

Mine bekymringer går ikke på kommunalbestyrelsesmedlemmerne. Jeg fastslog bare, at de er forskellige fra kommune til kommune, og at jeg i visse sammenhænge – når vi snakker uddannelse og folkeskolen – mener, at vi skal have central styring på tingene.

I forbindelse med skolebusserne er det altså børnene, jeg tænker på, og det er børnenes sikkerhed. Det er ikke kommunalbestyrelsens økonomiske overvejelser eller andre overvejelser af den art.

Men jeg vil da spørge ministeren, om ministeren er parat til at tage dette punkt ud af lovforslaget, for det ville vi jo synes ville være helt fint.

(Kort bemærkning).

Pernille Forchhammer (S):

Jeg kan slutte helt op om fru Jette Pors' sidste bemærkninger. Det er også børnenes retssikkerhed, som er udgangspunkt for vores kritik af dette forslag.

Jeg vil gerne spørge ministeren, som jeg gjorde i min ordførertale, hvordan det kan være, at ordene »leg og beskæftigelse« i forbindelse med skolefritidsordninger er faldet ud i det nye lovforslag. Ligger der noget politisk i det, eller er det et spørgsmål om, at man mener, at begrebet skolefritidsordninger nu er dækkende?

Så vil jeg også godt sige, at når det er sådan, at man i dag er nødt til at fyre faglærere, skyldes det, at vi herindefra har valgt at sige, at vi uddannelsespolitisk prioriterer en læreruddannet som værende bedre kvalificeret til at foretage undervisningens helhed, til at sikre en vis sammenhæng i musikundervisningen og de øvrige fag, f.eks. fysikundervisningen, sådan at elevernes undervisning bliver en helhed og ikke bliver isoleret faglige niveauer, som ikke på nogen måde samspiller eller bliver koordineret.

[Pernille Forchhammer]

Så vil jeg også godt sige, at jeg er ikke fortaler for et hav af forbud, og jeg var også med i skolestyrelsesforhandlingerne. Jeg bryder mig ikke om, at ministeren på den måde hakker på mig personligt. Jeg mener, vi herinde har en forpligtelse til at fastsætte nogle uddannelsespolitiske prioriteringer. Vi kan ikke, som fru Jette Pors også var inde på, blot give los. Det er også for at citere fru Jette Pors en fordom at være fuldstændig fordomsløs. Vi mener, vi har en forpligtelse til for børnenes retssikkerhed, for at sikre et fælles nationalt niveau i vores uddannelsessystem at fastholde nogle uddannelsespolitiske prioriteringer. Vi er villige til at diskutere prioriteringen, men vi mener, at den bør diskuteres i en helhed, når vi får de samlede erfaringer for udviklingsprogrammet. Så er vi villige til at tage en grundlæggende diskussion af en ny folkeskolereform.

Undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder):

Ordet skolefritidsordninger dækker leg og beskæftigelse. Der er ingen tvivl om det. Det er dobbeltkonfekt at skrive det. Jeg kunne godt forlænge debatten yderligere, det vil jeg ikke; jeg vil sige til fru Jette Pors, at Folketingets talerstol er ikke egnet til forhandlinger. Lad os se, hvordan vi får det bredest mulige flertal med

udgangspunkt i de partier, som på forhånd har erklæret sig positive på de fleste felter.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 28. marts 1990, kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 18.44
